

Prima instanță: Jud. Botanica mun. Chișinău
Jud. V. Puica
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău:
A. Panov, M. Anton, A. Danilov

DECIZIE

13 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței judecătorești:	Tatiana Vieru
Judecători:	Svetlana Filincova
	Oleg Sternioală
	Mariana Pitic
	Nicolae Craiu

Translator	Alexandra Tricolenco
------------	----------------------

examinând recursul declarat de xxxxx,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de xxxxx către yyyyy
și zzzzz privind stabilirea paternității și anularea înscrierii,
împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2017, prin care a fost
admis apelul declarat de yyyyy și zzzzz, casată hotărârea Judecătorei Botanica,
mun. Chișinău din 27 octombrie 2016 și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere
a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 05 mai 2015, xxxxx s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva
Irinei yyyyy și zzzzz cu privire la stabilirea paternității în raport cu copilul xxxxx;
anularea înscrierii la rubrica „tata” în certificatul de naștere - zzzzz, cu includerea în
rubrica „tată” în certificatul de naștere al copilului - xxxxx; modificarea înscrierii
în actul de stare civilă, certificatul de naștere al copilului, la rubrica numele copilului
din „zzzzz” în „xxxxx”.

În motivarea acțiunii a indicat că, din anul 2007 a început să locuiască împreună
cu pârâta în apartamentul mamei sale, care un timp îndelungat se afla peste hotarele

țării. Astfel, au devenit o familie, locuiau împreună și au început să ducă o gospodărie comună.

A menționat că, la xxxxx 2009 s-a născut fiul xxxxx el, împreună cu rudele și prietenii, o vizitau pe pârâtă la maternitate și au adus-o acasă cu copilul. Timp de doi ani totul a fost bine, au botezat copilul, el fiind înscris ca tată în certificatul de botez, însă după o perioadă, au început să apară conflicte la care nu găseau soluții.

A afirmat că, pârâta a luat copilul și a plecat la părinții săi. Ulterior, s-au împăcat și au locuit câteva luni împreună la părinții acesteia, au înscris copilul la grădiniță.

A susținut că uneori pârâta lucra în schimburi de noapte și el rămânea cu copilul, iar dimineața îl ducea la grădiniță. La necesitate și la rugămintea administrației grădiniței, ajuta de multe ori la efectuarea reparației și instalarea utilajului tehnico-sanitar, iar când copilul era bolnav, se ducea deseori cu el la medic.

A relatat că, în final viața lor de familie a eșuat, deoarece pârâta a început să întrețină relații de concubinaj cu alt bărbat și îi interzicea să vadă copilul, îi reproșa că nu este tatăl acestuia, iar la rugămintea pârâtei, educatoarele grădiniței nu-i permiteau să se vadă cu fiul său.

Prin încheierea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 27 octombrie 2016, pretenția reclamantului privind modificarea înscrierii în actul de stare civilă și certificatul de naștere a copilului referitor la numele de familie din „ zzzzz” în „xxxxx” a fost scoasă de pe rol.

Prin hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 27 octombrie 2016 acțiunea a fost admisă parțial. S-a recunoscut reclamantul xxxxxx ca fiind tatăl biologic al copilului xxxxxx, născut la xxxxx 2009. S-a anulat din actul de stare civilă înscrierea la rubrica „tata” - zzzzz. fiind indicat că hotărârea constituie temei pentru modificarea înscrierii în actul de naștere la rubrica „tata” și eliberarea altui certificat de naștere pentru copilul xxxxx.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2017 s-a admis apelul declarat de yyyyy și zzzzz, s-a casat hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 27 octombrie 2016 și s-a pronunțat o nouă hotărâre, prin care: s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de xxxxx către yyyyy și zzzzz privind stabilirea paternității și anularea înscrierii din actul de stare civilă.

La 21 iunie 2017, în termenul prevăzut de art. 434 CPC, xxxxx a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2017 cu menținerea hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 27 octombrie 2016.

În motivarea recursului a exprimat dezacordul cu decizia instanței de apel, invocând că instanța de judecată a apreciat greșit probele și înscrierile administrate la caz, fapt ce a dus la aplicarea eronată a normelor de drept material.

Susține că, instanța de apel nu a verificat și nu a dat apreciere înscrisurilor prezentate de dânsul, prin care se dovedește cert că anume el este tatăl biologic al copilului.

Consideră incorectă concluzia instanței de apel precum că instanța de fond eronat a dispus anularea înscrierii la rubrica „tată” în certificatul de naștere – zzzzzz, cu includerea în rubrica „tată” în certificatul de naștere al copilului - xxxx în lipsa unei hotărâri judecătorești, care ar fi răsturnat prezumția legală a paternității lui zzzzzz ce a apărut în baza declarației comune a mamei yyyyyy și zzzzzz, depusă la organul de stare civilă.

La fel, consideră incorectă și concluzia instanței de apel precum că, certificatul de naștere al copilului nu poate fi contestat, întrucât art. 49 din Codul familiei, prevede clar că paternitatea poate fi contestată numai pe cale judecătorească de către persoanele care sunt mama sau tatăl firesc al copilului.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Materialele cauzei atestă că, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 27 aprilie 2017, însă careva date ce ar confirma recepționarea acesteia de către părți la materialele cauzei, lipsesc.

Astfel, având în vedere că recursul declarat împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2017 a fost depus la 21 iunie 2017, în conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, acesta se consideră declarat în termen.

Prin încheierea din 15 noiembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Conform art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Potrivit art. 241 alin. (1) și (5) CPC, instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii. În motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste

circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Verificând legalitatea deciziei atacate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de recurs, Colegiul constată că instanța de apel, la examinarea cauzei, a aplicat eronat prevederile legale, concluziile expuse în decizie sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei, totodată, însăși esența constatărilor instanței de apel sunt de natură contradictorie între ele, care afectează legalitatea deciziei contestate.

Conform art.373 alin.(2) Cod de Procedură Civilă, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Din suportul probatoriu prezent la materialele dosarului rezultă că la 05 mai 2015, xxxxx a depus cerere de chemare în judecată împotriva yyyyy și zzzzz, solicitând stabilirea paternității și recunoașterea ca tată biologic al copilului minor xxxxx, cu menționarea faptului că hotărârea instanței de judecată va servi drept temei pentru organele competente privind radierea înscrierii în registrul de acte de stare civilă și din certificatele de naștere ale copilului în rubrica „tată”, cu includerea lui xxxxx în rubrica „tată” în actul de naștere.

Prin hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 27 octombrie 2016, acțiunea a fost admisă parțial, s-a stabilit paternitatea lui xxxxx față de minorul xxxxx, a.n. xxxxx 2009, pârâtul zzzzz urmând a fi radiat din rubrica „tată” din registrele de stare civilă și din certificatul de naștere xxxxx din xxxxx 2015 eliberat pe numele lui xxxxx în baza hotărârii judecătorești.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2017, a fost admis apelul declarat de către yyyyy și zzzzz, casată hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 27 octombrie 2016 și pronunțată o nouă hotărâre de respingere a acțiunii.

Pornind de la faptul că, instanța de apel, în justificarea soluției sale de respingere a acțiunii indică cert că, înscrierea din certificatul de naștere la rubrica tatăl copilului minor xxxxx - zzzzz nu poate fi anulată, deoarece copilul xxxxx este născut din părinți necăsătoriți, iar înscrișul în actul de stare civilă s-a executat conform declarației comune a părinților în privința tatălui copilului.

Mai indică că, instanța de fond prin hotărârea sa incorect a dispus anularea înscrierii din rubrica „tată” din registrele de stare civilă și din certificatul de naștere xxxxx din xxxxx 2015 eliberat pe numele lui xxxxx pe zzzzz, deoarece aceasta a depășit limitele de judecare a pricinii stabilite de art. 240 alin.(3) CPC.

Colegiul constată că, în speță, instanța de apel nu a determinat corect temeiul juridic al cererii de chemare în judecată, nu a constatat esența încălcării drepturilor, libertăților sau a intereselor legitime ale reclamantului, nu a determinat natura

juridică a pretențiilor lor și nu a elucidat circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei.

Or, potrivit art. 48 Codul familiei, dacă copilul este născut din părinții necăsătoriți între ei și în lipsa declarației comune a părților sau a tatălui copilului, paternitatea se stabilește de către instanța judecătorească.

Potrivit art.23 alin.(4) din Legea nr.100 din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă, în cazul nașterii copilului din părinții necăsătoriți între ei, dacă lipsește cererea comună a părinților sau hotărârea instanței judecătorești privind stabilirea paternității, numele de familie a tatălui se scrie după numele familiei al mamei, iar prenumele tatălui la indicația mamei sau a persoanei care face declarația de naștere.

În conformitate cu art.66 alin.(3) din legea sus indicată, în caz de litigiu între persoanele interesate, problema modificării rectificării sau completării actului de stare civilă urmează a fi soluționată de instanța de judecătorească.

Conform prevederilor art.69 alin.(2) lit.(c) aceleiași legi, anularea înscrierii în actul de stare civilă, la rubrica „tată”, se face în temeiul unei hotărâri judecătorești. Și numai după aceasta se vor include noi date despre tatăl copilului în actul de naștere al copilului, ca urmare a stabilirii paternității unei alte persoane în privința copilului.

Totodată, instanța de recurs reiterează faptul că, instanța de fond nu a depășit limitele de judecare a pricinii stabilite de art. 240 alin.(3) CPC, deoarece potrivit materialelor cauzei reclamantul xxxxx a depus cerere prin care a solicitat modificarea acțiunii prin introducerea unei noi pretenții la cea inițială (f.d 64). Ca urmare reclamantul la pct.1 și 2 din cererea menționată face referire la anularea înscrierii în rubrica tată în certificatul de naștere al copilului minor xxxxx, născut la xxxxx 2009 cetățeanul zzzzz cu includerea în rubrica tată xxxxx.

Prin astfel de cerințe, reclamantul contestă paternitatea stabilită în ordinea art.47 alin.(5) Codul Familiei, condiție prevazită de art.49 alin.(1) Codul Familiei. În cazul dat urmează a fi determinat obiectul litigiului din cumulul cerințelor înaintate de reclamant, concretizate ulterior.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră soluția dată în prezentul litigiu de către instanța de apel, incorectă, or, instanța s-a expus în privința raționamentului respingerii acțiunii, aplicând eronat legea materială și fără a da o apreciere tuturor probelor administrate.

Tot în această ordine de idei, instanța de recurs consideră incorectă poziția instanței de apel precum că inițial ar fi necesară o hotărâre de contestare a paternității și ulterior cerința de anulare a înscrierii în certificatul de naștere a copilului.

Or, în acțiunea de contestare a paternității, doar reclamantului îi revine sarcina probațiunii prin care urmează a fi arătate împrejurările de fapt și motivele ce conduc la răsturnarea paternității copilului.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție remarcă faptul că, certificatul de naștere xxxx a fost eliberat, la 25 iunie 2015, însă cererea de chemare în judecată a reclamantului xxxxx cu privire la stabilirea paternității a fost deja depusă la 05 mai 2015. Astfel, ultimul a aflat de introducerea lui zzzzz în rubrica „tată” în certificatul de naștere xxxxx eliberat pe numele lui xxxxx, după intentarea procesului, fapt confirmat prin (f.d.31).

Ca urmare, recurentul a depus cererea de modificare a acțiunii prin introducerea unei noi pretenții la cea inițială și anume: să fie anulată înscrierea, în rubrica tată, în certificatul de naștere a copilului xxxxx născut la xxxxx, zzzzz; să fie inclus în rubrica tată, în certificatul de naștere a copilului xxxxx născut la xxxxx, xxxxx, fapt confirmat prin (f.d.64).

Înaintând acțiunea în judecată, reclamantul xxxxx a prezentat probe ce confirmă în primul rând faptul că, el este tatăl biologic al copilului minor xxxxx.

Ca urmare, instanța de fond corect a apreciat probele și a dat o analiză justă admitând parțial acțiunea înaintată.

Se reține că la materialele cauzei sunt anexate în calitate de probă explicațiile reclamantului confirmate prin declarațiile martorilor xxxxx, xxxxxx și xxxxx care au mărturisit în ședința judiciară, că xxxxx și yyyyy au locuit împreună din anul 2008. Ei au dus o gospodărie comună și după nașterea copilului, care a avut loc în anul 2009, au continuat să locuiască împreună aproximativ 2-3 ani, apoi s-au despărțit. Împreună se odihneau la mare, iar copilul xxxx îl numea „tată” pe xxxxx.

Mai mult ca atât, xxxxx a fost prezent la botezul copilului și a achitat plata pentru botez, fapt confirmat prin certificatul de botez (f.d.7), în care xxxxx este inclus ca tată-l copilului.

De asemeni au confirmat, că xxxxx întreținea familia pe yyyyy și copilul xxxxx. Pîrîta nu era angajată în câmpul muncii, iar faptul convețuirii și ducerea unei gospodării comune se confirmă și prin fotografiile anexate (f.d.46-50).

Suplimentar au mai comunicat că reclamantul avea grijă de copilul xxxxx și îl ducea la grădiniță.

Prin certificatul nr. xxxx din 13 februarie 2015 eliberat de Administrația instituției preșcolare nr.xxxxx din mun. Chișinău, se confirmă faptul că xxxxx se prezenta tată-l copilului xxxxx și în lunile august – septembrie 2011 a acordat ajutor la efectuarea lucrărilor de reparație (f.d 11).

Deși instanța de apel s-a expus în privința invocării înscrisului respectiv în calitate de probă de către reclamant/recurent, nu a admis-o ca probă, luând în considerație doar actul de înregistrare a nașterii copilului xxxxx, în care este indicat ca tată - yyyyy.

Concluzia instanței de apel precum că înscrierea în actul de stare civilă în rubrica „tată” nu se supune contestării de către părinții firești, este una total eronată, întrucât potrivit art. 49 alin. (3) lit. b) Codul familiei, nu au dreptul să conteste

paternitatea persoana care a fost înscrisă drept tată al copilului în baza declarației comune a acesteia și a mamei copilului, atribuind norma la situația faptică, că nu are dreptul să conteste paternitatea yyyyy, care a dat acordul la înscrierea sa în calitate de tată al copilului, însă xxxxx dispune în totalitate de acest drept.

Or, potrivit art. 49 alin. (1) Codul Familiei, paternitatea poate fi contestată numai pe cale judecătorească de către persoanele înscrise drept tată sau mamă ori de către persoanele care sunt mama sau tatăl firesc al copilului, de către tutorele (curatorul) copilului.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține faptul că intimații au refuzat efectuarea unei investigații genetice AND pentru determinarea paternității.

Acest fapt este confirmat prin demersul înaintat de reclamant în ședința de judecată, anexat în scris, unde solicită efectuarea investigației (f.d.65 -66).

Totodată la materialele cauzei există refuzul oficial depus de reprezentantul părților avocatul Istrati Adrian (f.d. 69-70). Ultimul a susținut refuzul și în ședința de judecată, consemnat în procesul – verbal al ședinței de judecată (f.d. 75 verso).

Instanța de fond luând toate măsurile de cercetare multilaterală a circumstanțelor cauzei a fost nevoită să dispună, prin încheiere protocolară respingerea demersului înaintat de reclamant, în temeiul refuzului pârteii yyyyy de a prezenta copilul pentru investigație (f.d. 79 verso).

Potrivit pct.19 al Hotărârii explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție nr.5 din 21 decembrie 2015, eschivarea de la efectuarea expertizei este interpretată în defavoarea persoanei, care s-a eschivat de la efectuarea acesteia. Atât raportul de expertiză, cât și eschivarea de a participa la efectuarea expertizei urmează a fi apreciate în cumul cu alte probe.

Instanța de recurs susține că Curtea Europeană, în practica sa consecventă, a hotărât deja, în mai multe cauze privind prezumții legale de paternitate, că o situație în care era imposibil să se acorde prioritate realității biologice asupra unei prezumții legale de paternitate nu era compatibilă cu obligația de a garanta respectarea efectivă a vieții private și de familie, chiar și ținând seama de marja de apreciere de care beneficiază statele (a se vedea Mizzi v. Maltei, parag., CEDO 2006-I (extrase); Shofman v. Rusia, 24 noiembrie 2005, parag. 45).

La fel, se evidențiază ca situații similare au fost examinate în cazurile Ostace v. România, 25 februarie 2014, parag. 33 – 52, Tavli v Turcia, 9 noiembrie 2006, parag. 36; İYİLİK v. Turcia, 6 decembrie 2011; I.L.V. v. România, 24 august 2010).

Pe baza celor prezentate, Colegiul judiciar este solidar cu opinia instanței de fond că, în lipsa unui raport de expertiză de tip ADN, declarațiile părților și a martorilor sunt suficiente pentru admiterea pretenției cu privire la stabilirea paternității (f.d. 82-84).

Cu privire la argumentul recurentului referitor la necesitatea de a lua în considerare cu prioritate interesele superioare ale copilului, instanța de judecată subliniază că deși art. 8 din Convenție tinde, în esență, să protejeze persoanele împotriva ingerințelor arbitrare ale autorităților publice, acesta nu impune statelor doar să se abțină de la astfel de ingerințe; acesta poate implica, în plus, obligații pozitive inerente respectării efective a vieții private sau de familie. Limita dintre obligațiile pozitive ale statului în raport cu această dispoziție nu se pretează însă unei definiții precise. Cu toate acestea, principiile aplicabile sunt comparabile. În ambele cazuri, trebuie să se țină seama de echilibrul just care trebuie păstrat între interesele concurente ale individului și ale societății în ansamblul său; de asemenea, în ambele ipoteze, statul beneficiază de o anumită marjă de apreciere (Shofman citată mai sus, pct. 33-34, 24 noiembrie 2005).

În acest sens, pentru a determina o cerere de constatare a paternității, instanțele trebuie să țină seama de principiul de bază al intereselor copilului.

Într-adevăr, articolul 8 al Convenției trebuie să extindă, atunci când circumstanțele impun acest lucru, asupra relației care s-ar putea dezvolta între un copil născut în afara căsătoriei și tatăl său natural. Factorii care trebuie luați în considerare includ natura relației dintre părinții naturali interesul și atașamentul tatălui natural față de copil înainte și după naștere (a se vedea *Nylund v. Finlanda* (dec.), CEDO 1999-VI, *Nekvedavicius c. Germaniei* (dec.), 19 iunie 2003, L. v. *Țările de Jos*, parag. 36, CEDO 2004 -IV, *Anayo v. Germania*, parag. 57, 21 decembrie 2010, și *Ahrens v. Germania*, parag. 58, 22 martie 2012).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, în circumstanțele enunțate, conchide că prima instanță, temeinic și legal a ajuns la concluzia privind admiterea parțială a acțiunii dispunând stabilirea paternității lui xxxxx față de minorul xxxxx, a.n. xxxxx. De asemeni corect a dispus anularea din actul de stare civilă, înscrierea la rubrica „tată” zzzzz c/p xxxxx.

În acest context, instanța de recurs reține că instanța de apel și-a fundamentat concluzia doar pe susținerile pârâților - intimaților, a dat o apreciere arbitrară probelor și drept rezultat a aplicat eronat normele de drept material.

În atare circumstanțe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, soluția dată de prima instanță conform normelor de drept material enunțate este legală și întemeiată, care a cercetat pertinent probele administrate la materialele pricinii și corect a soluționat litigiul dat.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, circumstanțele pricinii au fost constatate de prima instanță, însă normele de drept material au fost aplicate eronat de către instanța de apel și nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat, de a casa integral decizia instanței de apel și de a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art.445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către xxxxx.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 27 aprilie 2017 și se menține hotărârea Judecătorei Botanica, mun. Chișinău din 27 octombrie 2016, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de xxxxx către yyyyy și zzzzz privind stabilirea paternității și anularea înscrierii.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței judecătorești:

Tatiana Vieru

Judecători:

Svetlana Filincova

Oleg Sternioală

Mariana Pitic

Nicolae Craiu